

УДК 338.984

Луцик І.Б.
аспірант кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF THE FOOD INDUSTRY OF CHERNIVTSI REGION

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано сучасний стан харчової промисловості Чернівецької області. Визначено провідні галузі харчової промисловості Буковини. Досліджено динаміку індексу промислової продукції з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів. Визначено питому вагу галузей харчової промисловості Чернівецької області в загальнодержавній структурі харчової промисловості України. Досліджено рівень завантаження виробничих потужностей галузей харчової промисловості Чернівецької області.

Ключові слова: харчова промисловість, основні фонди, індекс промислової продукції, експортний попит, виробнича потужність.

АННОТАЦИЯ

В статье проанализировано современное состояние пищевой промышленности Черновицкой области. Определены ведущие отрасли пищевой промышленности Буковины. Исследована динамика индекса промышленной продукции по производству пищевых продуктов, напитков и табачных изделий. Определен удельный вес отраслей пищевой промышленности Черновицкой области в общегосударственной структуре пищевой промышленности. Исследован уровень загрузки производственных мощностей отраслей пищевой промышленности Черновицкой области.

Ключевые слова: пищевая промышленность, основные фонды, индекс промышленной продукции, экспортный спрос, производственная мощность.

ANNOTATION

The article analyzes the current state of the food industry of Chernivtsi region. Determined leading food industry of Bukovyna. The dynamics of the industrial production index for the production of food, beverages and tobacco products was investigated. Determined share food industries of Chernivtsi region in the national structure of the food industry. The level of capacity utilization food industry Chernivtsi region was investigated.

Key words: food processing, fixed assets, the index of industrial production, export demand, production capacity.

Постановка проблеми. Протягом останніх років структура української економіки зазнала істотних змін, які особливо зачепили харчову промисловість. Харчова промисловість має велике значення як для країни загалом, так і для окремих її регіонів. Тому в нинішніх умовах господарювання надзвичайно актуальним стає завдання підтримки конкурентоспроможності та розвитку вітчизняних підприємств в мінливих умовах зовнішнього середовища, адже визначальними рисами сучасного світу є високий ступінь невизначеності, підвищена динамічність, глобалізація, жорстка конкуренція,

Саме тому дослідження сучасного стану різних видів промисловості набуло виняткового значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням сучасного стану справ у промисловості Чернівецької області займалася велика кількість вчених, зокрема В.К. Євдокименко [2, с. 104-117], С.І. Іщук [3, с. 138], В.В. Ковалевський [8, с. 141], С.С. Ткаченко [10, с. 108-112].

Так, В.В. Ковалевський вважає, що промисловість – технічно найдосконаліша галузь матеріального виробництва, основа індустріалізації економіки, яка має вирішальний вплив на розвиток продуктивних сил; сукупність підприємств з вироблення електроенергії, знарядь праці для галузей економіки, видобутку сировини, палива, заготівлі лісу, переробки продукції, випущеної промисловістю або виробленої сільським господарством; видобуток і переробка сировини, виробництво товарів і послуг [8, с. 141].

С.І. Іщук вважає, що промисловість має велике значення для розвитку країни загалом і для окремого її регіону. На сучасному етапі економічного розвитку найважливішою є паливно-енергетична проблема. Успішне її розв'язання визначає можливість, темпи й напрями економічного та соціального розвитку. Значення палива для економіки будь-якої держави величезне, адже без нього неможливий виробничий процес, а особливо робота промисловості тощо [3, с. 138].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Відповідно до мети виділено такі частини загальної проблеми:

– визначити питому вагу кожної галузі Чернівецької області в структурі харчової промисловості станом на 2016 р.;

– дослідити динаміку індексу промислової продукції з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів Чернівецької області;

– визначити питому вагу галузей харчової промисловості Чернівецької області в загальнодержавній структурі харчової промисловості України (2016 р.);

– визначити рівень завантаження виробничих потужностей галузей харчової промисловості Чернівецької області станом на 2016 р.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є аналіз сучасного стану харчової промисловості Чернівецької області.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Чернівецькій області сформований розвинений промисловий комплекс, до складу якого входять підприємства харчової промисловості, виробництва та розподілу електроенергії, газу та води, машинобудування, легкої промисловості, металургії та обробки металу, виробництва деревини та виробів із деревини, хімічної, коксохімічної, металургійної, нафтопереробної, вугільної промисловості [5].

В області діють близько 230 промислових підприємств, обсяг виробництва яких становить 0,4% загального обсягу в Україні. Середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника підприємств, установ, організацій області (з кількістю найманих працівників 10 і більше осіб) за січень-лютий 2017 р. становила 4 755 грн. і зросла порівняно із січнемлютим 2016 р. на 48,7% [10].

Володіючи значною сировинною базою, особливого розвитку набула харчова промисловість, де зайнята майже чверть всіх штатних працівників промисловості, а також зосереджена п'ята частина основних фондів області.

Харчова промисловість Буковини представлена різними галузями, які зображені на рис. 1.

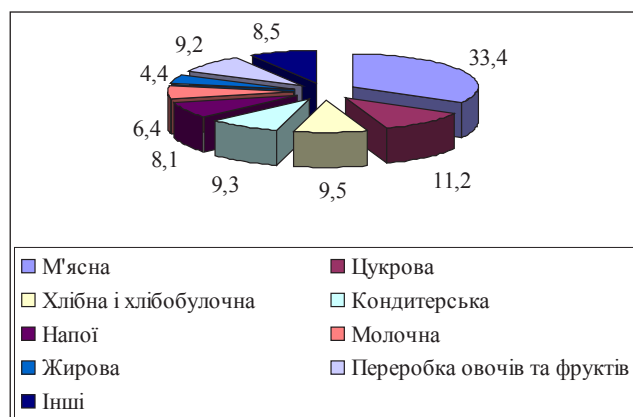

Рис. 1. Галузі харчової промисловості Чернівецької області (станом на 2016 р., %)

Джерело: складено автором на основі джерел [1; 11]

Беручи до уваги результати рис. 1, можна сказати, що станом на 2016 р. найбільшу питому вагу в загальній структурі харчової промисловості займає м'ясна галузь (33,4%), а найменшу – олійно-жирова (4,4%).

Важливо буде зазначити, що у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів індекс промислової продукції в січні-березні 2017 р. порівняно із січнем-березнем 2016 р. склав 87,4%. Зокрема, у виробництві молочних продуктів індекс склав 105,4%, олії та тваринних жирів – 102,2%, напоїв – 100,6%, у переробленні та консервуванні риби, ракоподібних і молуосків – 95,9%, у виробництві хліба, хлібобулочних та борошнених виробів – 89,8%, м'яса та м'ясних продуктів – 84,3%, у переробленні та консервуванні фруктів та овочів – 43,9% [8].

Можемо зробити висновок, що цей показник досягнув свого найвищого значення у виробництві молочних продуктів (105,4%), найнижчим же стало консервування фруктів та овочів (43,9%) [8].

Крім того, протягом 2013-2016 рр. можемо спостерігати значне падіння індексу промислової продукції у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (рис. 2).

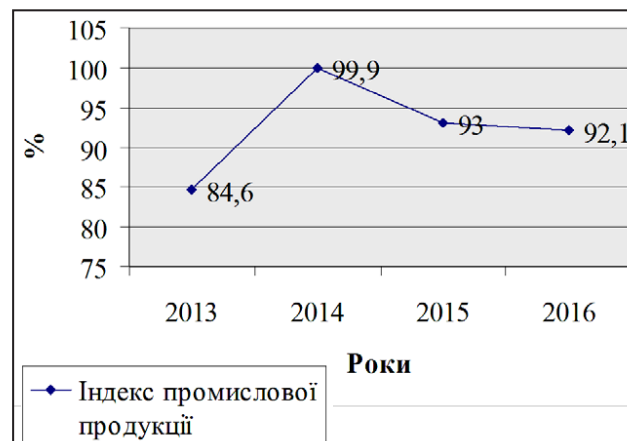

Рис. 2. Динаміка індексу промислової продукції з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів Чернівецької області

Джерело: складено автором на основі джерела [2]

Таким чином, можемо сказати, що у 2013 р. індекс промислової продукції зріс на 84,6% порівняно з 2012 р. Проте вже у 2014 р. він досягнув свого максимального значення і становив 99,9% порівняно з 2013 р. Протягом 2015-2016 рр. величина індексу промислової продукції харчової промисловості Чернівецької області зменшувалася.

Основними причинами такого стану нині є:

- зменшення обсягів іноземних замовлень (експортного попиту) на виробництво продукції;
- зростання відпускних цін на продукцію;
- уповільнення темпів зменшення кількості працівників на підприємствах харчової промисловості.

В загальнодержавній структурі галузі харчової промисловості Чернівецької області займають не досить високі позиції (рис. 3).

Така ситуація спричинена тим, що в Чернівецькій області простежуються такі тенденції повільного розвитку споживчого ринку, як і у більшості регіонів України: ринок недостатньо насичений товарами місцевого виробництва, що призводить до того, що не задовольняються вимоги раціонального харчування згідно з нормами споживання.

Таким чином, можна спостерігати, що найбільшу питому вагу в загальній структурі харчової промисловості України займає м'ясна (включаючи субпродукти I категорії) (2,5%), а найменшу – борошняна (1,4%).

На нашу думку, важливою причиною ситуації, що склалася, є неповне завантаження ви-

робничих потужностей підприємств харчової промисловості (рис. 4).

Беручи до уваги результати рис. 4, можемо сказати, що у 2016 р. відбулося значне підвищення рівня завантаженості виробничих потужностей підприємств харчової промисловості Чернівецької області порівняно з 2010 р. Проте спостерігається спад у такій галузі, як виробництво напоїв (на 11% порівняно з 2010 р.).

Причиною такої ситуації є перш за все відсутність правильно обраної стратегії, що виявляється у погіршенні фінансового стану, збитковості їх значної частини, недостатності обігових коштів, великих боргах деяких підприємств.

У січні-березні 2017 р. підприємствами області було вироблено продуктів готових та консервованих з м'яса чи субпродуктів, інших (включаючи продукти з крові тварин; крім виробів ковбасних та подібних продуктів, гомогенізованих продуктів, виробів з печінки та страв готових) 258 т (у 2,5 рази більше, ніж у січні-березні 2016 р.), м'яса великої рогатої худоби свіжого чи охолодженого 335 т (у 1,8 разів біль-

ше), молока рідкого обробленого (пастеризованого, стерилізованого, гомогенізованого, топленого, пептизованого) 201 т (на 33,1% більше), виробів здобних 82 т (на 28,1%), м'яса свиней свіжого чи охолодженого 523 т (на 15,7%), йогурту та інших ферментованих чи сквашених молока та вершків 114 т (на 0,9% більше). Водночас тортів вироблено 16 т, що на 5,9% менше, ніж у січні-березні 2016р., виробів ковбасних та подібних продуктів з м'яса, субпродуктів чи крові тварин та подібних виробів і харчових продуктів на їхній основі – 322 т (на 13,2%), хліба та виробів хлібобулочних, нетривалого зберігання – 4,3 тис. т. (на 13,3%), м'яса свійської птиці свіжого чи охолодженого – 2,1 тис. т (на 19,4% менше) [8].

Висновки. Таким чином, для розвитку харчової промисловості Чернівецької області важливим буде вивчення фінансово-економічного стану кожного конкретного підприємства. Це дасть змогу:

- оцінити результати й ефективність діяльності підприємства, його поточний фінансовий

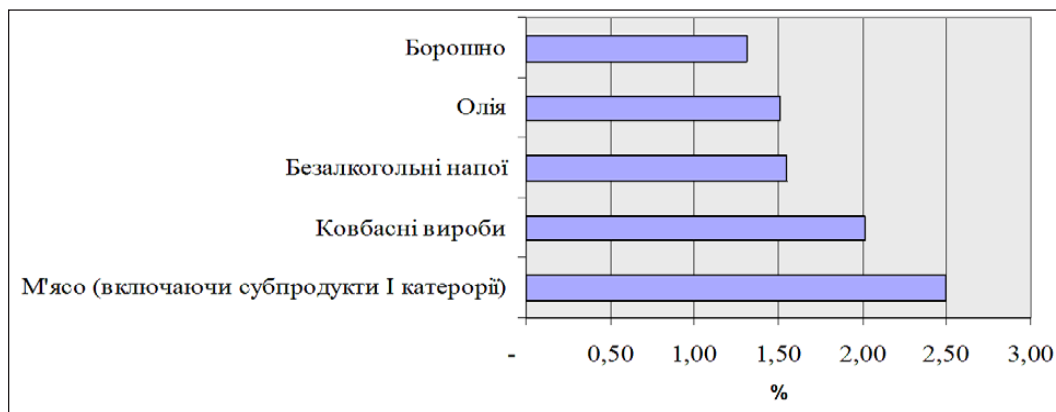

Рис. 3. Питома вага галузей харчової промисловості Чернівецької області в загальнодержавній структурі харчової промисловості (2016 р.)

Джерело: складено автором на основі джерел [4; 5; 6; 8]

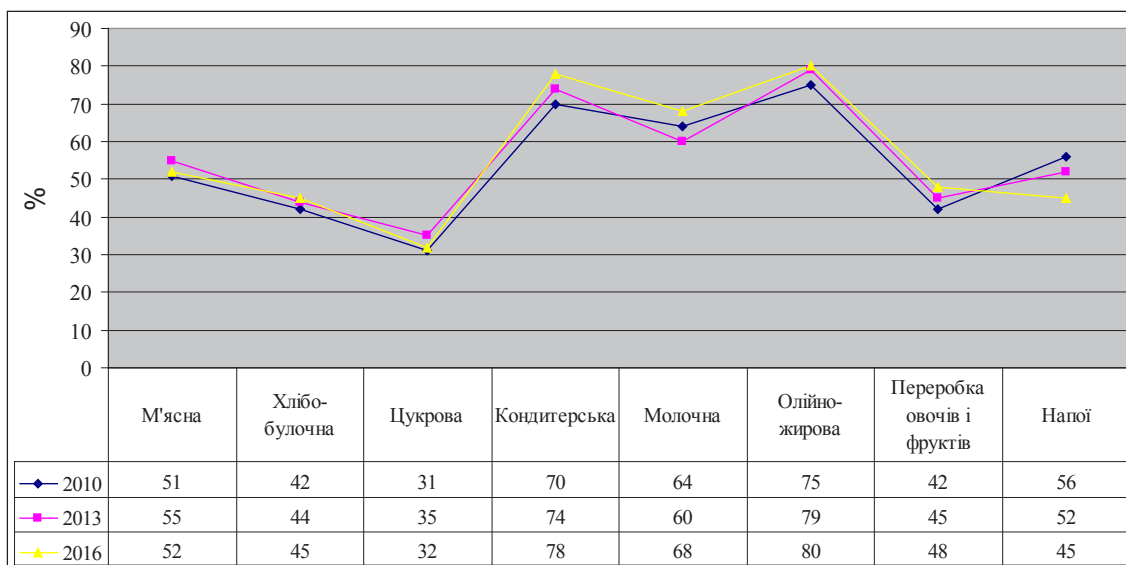

Рис. 4. Рівень завантаження виробничих потужностей галузей харчової промисловості Чернівецької області

Джерело: складено автором на основі джерел [1; 6; 8; 10; 11]

стан, скласти прогноз розвитку фінансово-економічних показників на найближчу перспективу;

– оцінити динаміку фінансових показників за певний період часу і фактори, що викликали відповідні зміни;

– оцінити наявні фінансові обмеження на шляху реалізації організаційних перетворень;

– виявити й оцінити можливі джерела фінансування заходів щодо реструктуризації і можливий ефект від їх реалізації;

– розпочати процес прогресу в харчовій промисловості Чернівецької області і вивести її на істотно новий рівень розвитку.

Найважливішою задачею аналізу фінансового стану підприємства в нинішніх умовах повинно стати визначення можливостей для досягнення такого рівня дохідності діючих активів та перспективних стратегічних планів, результатом якого б стало перекривання альтернативних витрат капіталу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Аналіз промислового комплексу Чернівецької області // Нова географія. – 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.novageografia.com/vogels-986-1.html>
2. Євдокименко В.К. Стратегія соціально-економічного розвитку територіальної одиниці: концептуальний підхід у сучасних умовах / В.К. Євдокименко // Регіональна економіка. – 2004. – № 2. – С. 104-117.
3. Індеси промислової продукції за основними видами діяльності у 2013-2016 рр. // Головне управління статистики у Чернівецькій області. – 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cv.ukrstat.gov.ua/statinf/proms/ind_rik_d.htm
4. Іщук С.І. Розміщення продуктивних сил і територіальна організація виробництва: [навчальний посібник] / С.І. Іщук. – К.: Видавництво Паливода А.А., 2002. – 260 с.
5. Офіційний сайт Державної підтримки українського експорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrexport.gov.ua>
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
7. Офіційний сайт журналу «Агробізнес» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.agro-business.com.ua
8. Розміщення продуктивних сил: [підручник] / за ред. В.В. Ковалевського. – К.: Знання, 2000. – 546 с.
9. Соціально-економічне становище Чернівецької області за січень-березень 2017 р. // Офіційний сайт Чернівецької обласної ради. – 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oblrada.cv.ua/passport/15>
10. Ткаченко С.Є. Вплив промисловості на соціальний розвиток країни / С.Є. Ткаченко // Фінанси України. – 2008. – № 7. – С. 108-112.
11. Чернівецька область // Вікіпедія (вільна енциклопедія). – 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Чернівецька_область